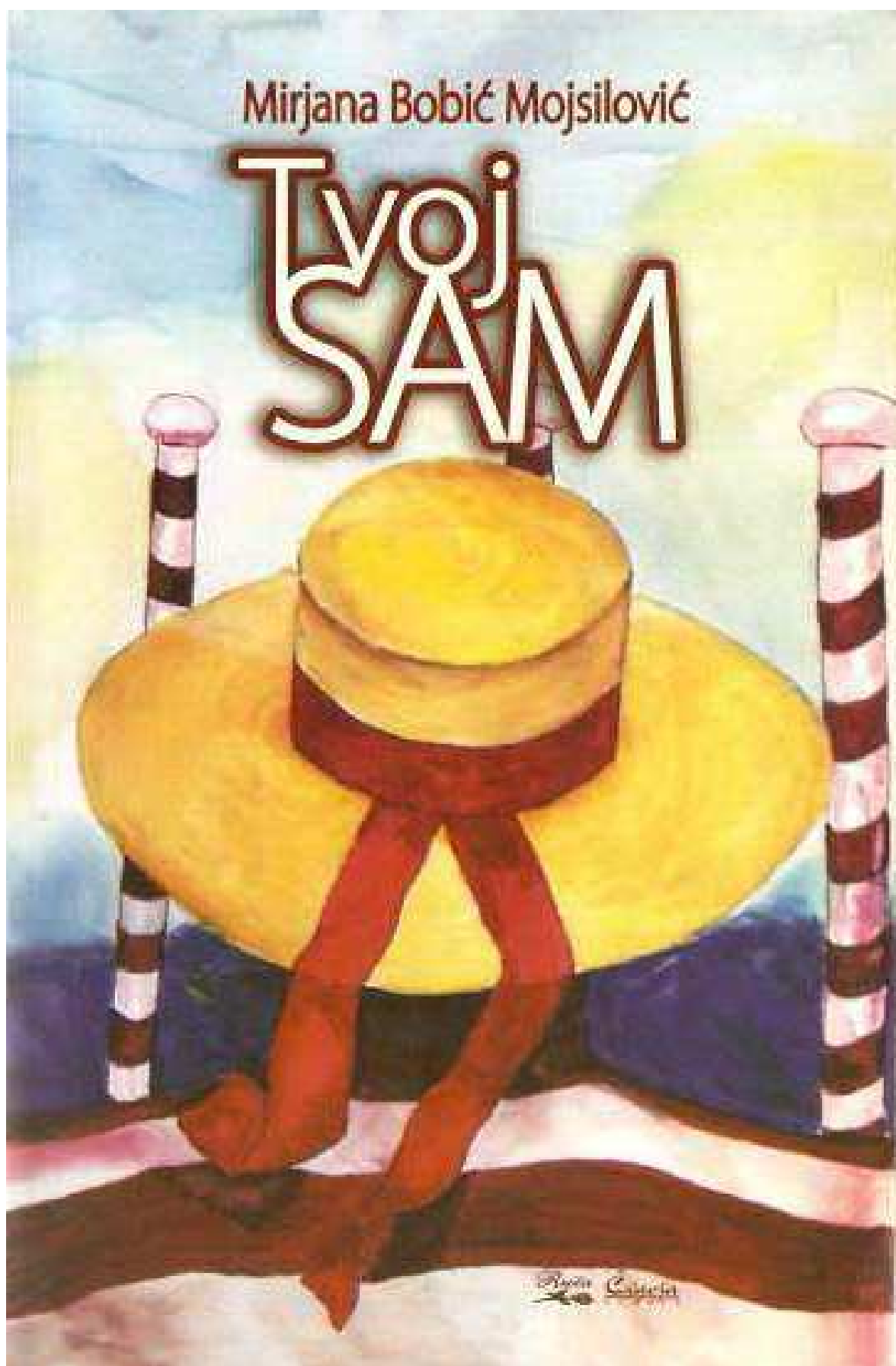

Mirjana Bobić Mojsilović

Tvoj SAM

Mirjana Bobić Mojsilović

Mirjana Bobić Mojsilović

TVOJ SAM

Tvoj sam

*„...Ako želiš ljubavnika,
Učiniću sve da me pitaš da to budem ja*

*I ako želiš neku drugu vrstu ljubavi
Nosiću masku za tebe*

*Ako ti treba partner
Uhvati moju ruku
Ili, ako želiš da me udariš u gnev
Evo me
Tvoj sam...*

*I ako ti se prispava na trenutak
Na putu
Ja ću da te vodim
I ako želiš da radiš sama, na ulici*

*Ja ću da se sklonim
Ako želiš oca za svoje dete
Ili bi samo da se sa mnom šetaš
po pesku
Tvoj sam..."*

Leonard Koen
„I'm your man“

Niko nije kriv

Kad je umro, Stanislav Dugi beše potpuno sam, iako se, posle, u gradu, svašta pričalo, jer, osim što je pronađen kako leži na otomanu u radnoj sobi, kao da spava, u poluotvorenim ustima, na njegovom modrom jeziku - ležao je bordo kamen.

Mrtvozornik je došao na poziv policije, a policija na poziv radnika patronažne službe koji je gospodinu Dugom svaka tri dana davao terapiju za slabo srce, a kako je u poslednje vreme bio sklon i depresiji, i kako se već tri dana Stanislav Dugi nije javljao na telefon, i kako mu nije otvorio vrata, i kako je video da su mu teške zavese od brokata, boje ćilibara, na prozorima danima namaknute, mladi medicinski brat, s razložnom sumnjom da se nešto desilo njegovom pacijentu, pozva policiju. Policija je razvalila vrata, mladi medicinski brat je stavio ruku na usta pošto je unutra neopisivo smrdelo, a mrtvozornik je konstatovao da je sedamdesetogodišnji, dobro držeći gospodin umro, najverovatnije u snu, i da je mrtav najmanje nekoliko dana.

Ulazna vrata bila su uredno zaključana, ključ je bio sa unutrašnje strane brave, i ništa nije bilo sumnjivo, iako se posle svašta pričalo.

U njegovom prostranom stanu čulo se samo tiketanje zidnog sata. Vreme koje teče, bez obzira na sve.

Jedna istorija beše završena, iza koje su ostali samo predmeti. Puno predmeta, koje je Stanislav Dugi skupljao sa strašću, celog života.

Otkako je pre nekoliko meseci ostao bez svoje voljene, mlade supruge Višnje, Stanislav Dugi kao da se polako i sam gasio.

Priče o tome da ga je neko možda ubio zarad njegovog velikog bogatstva, pale su u vodu pošto nikakvo veliko bogatstvo, na popisu njegove imovine, posle njegove smrti, ne beše pronađeno.

Samo stilski nameštaj, nekoliko lepih, ali starih i prljavih tepiha, bodeži od gvožđa, keramičke posude nevelike vrednosti, porcelanske figurine pasa, konja i balerina, koje je očigledno skupljao kao pasionirani amater, set razglednica sa početka dvadesetog veka, i štos porno karata na kojima su se setno smešile buckaste dame debelih butina i raščešljanih kosa, kakve je, međutim, sve teže naći na sajmu antikviteta, pa je to, za poznavaoce, mogla biti sasvim dobra kolekcija - i to je bilo je sve od antikvarnih "sabranih dela"

profesora Stanislava Dugog što je za njim ostalo, ako ne računamo njegovu ogromnu biblioteku. Ali, kome bi to bilo zanimljivo?

Dukata, spektakularnog starog nakita, i novca, ne beše nigde, iako je ceo komšiluk verovao da je profesor, mora biti, bogat čovek, jer je imao veliki starinski stan, i antikvarni nameštaj.

Međutim, Stanislav Dugi je malo koga puštao u kuću i dok je njegova supruga bila živa, a posle njenog konačnog odlaska - pogotovo.

Zato se pričalo da taj uglašeni i otmeni profesor, u stvari, mora da nešto krije, i da to, sigurno, mora biti nešto mnogo vredno, mnogo skupo, ili se, pak, radi o nekoj mračnoj tajni.

Ali, kada je mrtvozornik lupio pečat, kada su one teške zavese od brokata, boje ćilibara, razmaknute, i kada je svetlost dana nahrupila u njegov prašnjavi stan, ništa od svega toga, o čemu se šaputalo, nije otkriveno.

Od vrednih stvari, u stanu je pronađeno i uredno popisano - još i dva srebrna escajga, od kojih jedan beše ukrašen cvetnim reljefom, ljiljanima u *art nouveau* stilu, zatim jedan "al dajč" kredenac u trpezariji, salonska ampir garnitura sa politurom koja je vapila za restauracijom, četiri pseudo stilske fotelje, dve beržere sa goblen meblom koji je bio vidno propao, nekoliko stočića, mesingane lampe sa širmovima od mutnog stakla, komada tri, i dve Galle lampe koje su, da je bilo znalaca, mogle dobro da se prodaju na aukciji. Zatim, nekoliko slika - pejzaža u ulju na platnu, nepoznatih autora, mada je bilo očigledno da su slike stare - jer je na njima bilo dosta prljavštine i masnoće; četiri stilska ogledala različitih veličina, sva pozlaćena, tri komode i četiri noćna stočića; kolekcija ploča rok, pop i džez muzike, što beše Višnjina istinska strast; jedan orman pun lepih ženskih haljina, kaputa i bundi - očigledno zaostavština njegove voljene, mlade supruge, koja ga je zauvek napustila pre tri meseca, ne ostavljajući ovom tihom profesoru književnosti, koji je ceo život posvetio njoj, i skupljanju lepih knjiga i dobrih priča, ni decu, ni duševni mir - već jednu raznobojnu ogrlicu.

Jedina osoba koju je primao poslednjih meseci u retke posete, ako ne računamo onog medicinskog tehničara koji je dolazio da mu daje lekove, ali i da mu kupi bakaluk, bio je njegov saradnik sa Instituta za književnost, za koga su komšije obično znale da je stigao, po oblaku alkoholnog isparenja koji ga je pratio.

Taj pedesetogodišnjak bio je pozvan, pošto je Stanislav Dugi nađen mrtav, da objasni neke stvari.

Prvo - da li zna nešto o crvenom kamenu u ustima pokojnika?

Drugo, ko je pokidao ogrlicu koja je stajala na pokojnikovom radnom stolu?

Treće, da li zna nešto o vrednosti tog kamenja?

I četvrto, da preuzme raskupusani rukopis koji je stajao na profesorovom pisaćem stolu, na kojem je pisalo da ga "treba predati stručnom saradniku, Balabanu". Uz taj rukopis išlo je pismo na kome je pisalo. "Za Balabana".

Balaban je tupo gledao u svog mrtvog profesora, neznatno se ljuljajući.

Policijski inspektor mu ponudi stolicu da sedne, i naredi da se širom otvore svi prozori, jer je ionako neprijatni miris u stanu samo pojačavalo Balabanovo prisustvo.

Bazdio je na lošu rakiju.

"Vi ste stručni saradnik, Balaban?", upita ga policijski inspektor, držeći zapisnik.

"Ja? Da, ja sam pisac," pomalo uvređeno odvrati Balaban.

"Šta god", promrsi inspektor i bez reči mu predade otvoreni koverat.

Balaban ga, i nepogledavši ga, tutnu u džep.

"Vi ste kod profesora često navraćali?"

"Da, donosio sam mu knjige."

"Nastavite, zapisujem".

Balaban, zaplićući jezikom, ispriča kako mu je u poslednje vreme donosio knjige o dragom i poludragom kamenju, jer se stari profesor, iz nekog razloga, koji njemu nije poznat, poslednjih meseci strasno posvetio istraživanju značenja i delovanja kamenja, naročito onog što je stajalo na ogrlici, koja je bila pokidana. I koja je pripadala pokojnoj supruzi pokojnog profesora.

Balaban objasni da je to ta ogrlica koju mu je profesor pokazao, i o kojoj je pisao neku knjigu. Balaban nije umeo da precizira o kakvoj se knjizi radi.

"Dakle, kamen u njegovim ustima je iz ogrlice", upita policajac.

Balaban odgovori da najverovatnije jeste, jer se, koliko se on razume, radi o granatu.

Balaban na trenutak zastade, kao da se prepao. Proguta knedlu i nastavi.

Reče da je kamen očigledno bio na ogrlici, i da je, valjda zato i bila pokidana, zbog tog kamenčića. Da bi ga on stavio u usta.

"A je l' znate nešto o vrednosti kamenja", policajac podiže obrvu.

Balaban odmahnu glavom.

"Mislim da se ne radi ni o kakvoj naročito vrednoj ogrlici, osim što je, verovatno, imala simboličku vrednost".

Policajac napravi izraz lica koji kao da je hteo da pita "kakvu vrednost", ali se zaustavi.

"Mi ćemo poneti ogrlicu, vi uzmite rukopis. Ako nešto saznate, javite nam, mada je ovde sve jasno kao dan", reče inspektor i tutnu svoju karticu Balabanu u džep sakoa.

"Mi ćemo pronaći srodnike", reče policajac ispraćajući Balabana.

Balaban se, teturajući se, još jednom osvrnu na vratima, kao da je krivac, a zatim krenu napolje.

Kada Balaban napusti profesorov stan, mrtvozomik, medicinski brat, i policijski inspektor, izadoše zauvek iz ove priče.

Poslednja želja

Dragi kolega Balaban,

ne osećam se dobro večeras, leći ću ranije.

Ako se noćas moja duša oprosti od ovog trošnog tela, pre nego što se nas dvojica sretnemo, hoću da Vas zamolim nešto.

Da sredite ovaj moj rukopis o kamenju.

Da date naslove poglavljima.

Uvek sam verovao da imate dara za to.

Glavni naslov, takođe, sa velikim poverenjem, prepuštam Vama.

Ja sam već ugovorio da kod "Libera" izađe ova knjiga, koja bi se po žanru, videćete i sami, najtačnije mogla svrstati u zbirku priča, ali po savremenim standardima, lako bio mogla biti proglašena i romanom, što, na kraju krajeva i nije više važno.

Ovo su modema vremena za koja, ja, izgleda, nemam "voznu kartu". A, pogotovo zato što već osećam "lepet krila anđela smrti", pa ne mogu da se bavim žanrovskim definisanjem ovog mog teksta, a i ne verujem da ću dočekati da je vidim odštampanu.

Iako sam celog života bio uveren da na svetu ima dovoljno literature, da bih i ja tu nešto tražio, moja duboka patnja i usamljenost, s obzirom na okolnosti koje su Vam poznate, nagnala me je da promenim moj kruti profesorski stav.

I, kamenje me je inspirisalo, pa sam mašti pustio na volju.

Eto, pred Vama je moje prvo literarno delo.

Budite blagi prema njemu.

Imajući ljudsko i profesionalno poverenje u Vas, ostavljam Vam ovo moje "čedo", koje će te, u punoj savesti, izvesti pred čitaoce.

Pošto znam da i Vi pišete, i pošto znam da svi mi volimo, a i sam sam to činio čitavog svog života, da interвениšemo na tuđem tekstu, najljubaznije Vas molim da se uzdržite od ikakvog dopisivanja ili menjanja mog autorskog teksta osim, ako negde pronađete neku reč koja zvuči suviše arhaično za današnje čitaoce.

Postarajte se, dragi moj, da na trećoj strani stoji posveta:

"Onoj, koja me nije čula".

Takođe Vas molim da se postarate da obavezno stoji objašnjenje, da je cela knjiga plod fikcije autora i da ni jedan lik ne liči ni na koga iz stvarnosti, te da je svaka sličnost sa likovima i događajima, slučajna, kako se niko na mene ne bi naljutio.

Želim da Vi govorite o knjizi kada izađe, i nadam se da to za Vas neće biti težak, nego prijatan zadatak.

U krajnoj liniji, to će biti poslednja usluga Vašem profesoru, koji je o Vama uvek lepo mislio.

Osećam da mi vreme ističe i da nisam stigao da uradim sve što sam hteo.

Možda ne bi bilo loše, ovo shvatite samo kao predlog, a ne kao molbu, da Vi dovršite priču o ametistu, naravno - ako Vas uopšte bude inspirisala, jer ja, jednostavno, nisam stigao.

Izgleda da mi je iscurelo vreme.

Ako ne nađete sebe u toj priči, u tom kamenu, ako Vas ne inspiriše, slobodno je izostavite iz rukopisa.

Samo mi je taj kamen iz moje spisateljske ogrlice ostao. Želim, takođe, da ovo moje pismo bude objavljeno u knjizi, umesto pogovora.

Sada, idem da legnem.

Ako je ovo što osećam, ono što predosećam, naći će te me sa crvenim granatom u ustima.

Kad pročitate rukopis, biće Vam jasno zašto.

S poštovanjem,
Profesor Stanislav Dugi
Konac za njenu ogrlicu

PRVA KONZERVA

Kad je pročitao profesorovo propratno pismo, Balabanu su počele da se tresu ruke.

Iz nekog razloga, bio je potresen. Počeo je da drhti.

Iz frižidera dohvati konzervu hladnog piva.

"Kurva je htela nešto više", reče, vrteći glavom.

"Svaka kurva u, stvari, želi nešto više. Da od svog života napravi priču.

Da njeni sokovi, njeni zamagljeni pogledi, njen karmin namazan u više slojeva, njeni pažljivo birani parfemi, njen čipkasti veš - da to postane literatura.

Svaka kurva je hodajuća zbirka pripovedaka", mrmljao je poluglasno.

Balaban otvori konzervu.

Pena poče da curi. On je obliza jezikom, razvaljen, i uznemiren, i otpi jedan dobar gutljaj.

Pogleda po svojoj rasturenoj jazbini, prepunoj knjiga, praznih limenki piva, pepeljara iz kojih su bazdili opušci stari nekoliko dana.

Baci pogled kroz prozor. Noć se spuštala na Beograd.

Sede u fotelju, i upali lampu.

Tiho podrignu, a onda otvori profesorov rukopis.

Leontinina ogrlica

Stari profesor Kornelius Beri sedeo je i plakao.

Njegova mlada i lepa i voljena supruga, Leontina, uspava se u Gospodu, ne ostavljajući ovom tihom profesoru književnosti, koji je ceo život posvetio njoj, i skupljanju lepih knjiga i dobrih priča, ni decu, ni duševni mir - već jednu raznobojnu ogrlicu.

Ta ogrlica beše sastavljena od kamenja raznih boja, a Leontina je nije skidala nikada, osim - kada su vodili ljubav, i kad je išla da se olakša. Tada bi je skinula i složila u platnenu vrećicu.

Ogrlicu je volela više od svega, ona je bila njeno drugo fizičko i spiritualno ja, a Kornelius je za dugih godina njihovog braka, ne bez izvesnog bibera gorčine u srcu, morao da se navikne da njegova voljena Leontina neće da mu kaže odakle joj ogrlica i zašto joj je toliko važna.

Jednom mu je rekla da joj je otac, koji beše, kad se ona rodila, niži službenik konzulata u Solunu, poklonio tu ogrlicu za peti rođendan, pre nego što su se preselili u Skoplje, i da je ta ogrlica veže za Grčku, zemlju njenog rođenja.

Drugi put bi je čuo kako prijateljici govori da joj je ogrlicu poklonila Ciganka koja joj je gledala u dlan kad je bila još vrlo mlada devojka, i da joj je ta Ciganka, sa očima boje bakrenjaka, koja je zazvonila na vrata njenog roditeljskog doma tražeći stare stvari, u zamenu za dva para očevih starih cipela, skinula đerdan sa svog vrata, rekavši joj da će je ta ogrlica čuvati od svakog zla.

Zatim je bio zapanjen kada je jednom, ne trepnuvši, rekla nekome da je ogrlica napravljena od kamenja sa Aronovog plastrona, i da svaki kamen predstavlja jedno pleme Izraela, i da, iako drugi ne znaju tačan popis svih dvanaest kamenova, da ona zna. I da je nešto od tog kamenja na njenoj ogrlici. A, jednom je rekla da je ogrlicu dobila od nekog ludog mornara u Pireju, a onda bi Korneliusa, zaboravivši svoju sopstvenu prethodnu verziju, ubeđivala da mu je rekla da je ogrlica došla iz Indije, putujući sto godina iz ruke u ruku, i da ima lekovita svojstva.

Činjenica je da Kornelius nikako nije mogao tačno da se seti kada je Leontina počela da nosi tu ogrlicu.

Ubeđivala ga je da je ogrlica bila na njenom vratu i kada su se upoznali, ali on je mogao da se kladi u šta hoćete, da je na njihovom prvom sastanku Leontina nosila bisernu ogrlicu a ne tu, oko koje se, izgleda, vrteo ceo njegov tihi život.

Celog života sumnjao je da je Leontina, koja beše divna žena, ali je imala ponekad ekscentrično ponašanje, ogrlicu nabavila na jednom njihovom zajedničkom putovanju u prvoj godini njihovog braka, kada je na letnjoj terasi hotela u Linjanu, prilepivši se za njega kao školjka za stenu, smelo igrala sa jednim naočitim "kapetanom", koji je imao kožu boje masline i brkove crne kao abonos, a stas i držanje takvo da su se i gospoda, pa i sam Kornelius, a ne samo prisutne dame, za njim okretali sa divljenjem, kao da gledaju zalazak sunca.

I celog života, Kornelius je sumnjao da se posle te, za njega vrlo neprijatne, nepodnošljive numere, desio flert među njima, i da je ogrlica bila "kapetanov" znak naklonosti, njegova ljubavna poruka Leontini. Ali nije smeo ništa da kaže, nije smeo ništa da pita, a znao je iz literature, da ljubomora ne vodi nikuda, i da ljubomorni muževi nemaju čemu da se nadaju.

Zato je samo bio progutao knedlu.

Nije Kornelius bio blesav, iako je sav bio zaronjen u knjige - nije mogao da ne primeti kako je Leontina ogrlicu počela da nosi tek nekoliko meseci kasnije, kad su se vratili kući.

I, ponekad bi ga spopadale sumanute misli da su se, "kapetan" i Leontina, možda, znali i od ranije, bio je katkad, čak, siguran u to, pogotovo zato što je svojim očima video kako se kapetan naklonio da je pozove na ples, i kako je ona, ne trepnuvši, klimnula glavom, kao neko ko ulazi u staru, poznatu priču. Ali, nije imao sa kim da podeli svoje sumnje, a da je nešto tako pitao Leontinu, plašio se da bi ga proglasila ludim od ljubomore i, najverovatnije bi ga i ostavila.

A, život bez nje ne bi imao nikakvog smisla.

Ono što ga je najviše bolelo, bilo je to što nikako nije smeo da pipne tu ogrlicu. Kada bi je dodirnuo, Leontina bi trčala da je pod kakvom česmom odmah opere.

"Moram da sperem energiju sa nje, moram da je pročistim, kristali su čista energija, oni pamte, dragi, nemoj da se ljutiš", rekla bi stavljajući dlan na grudi da je zaštiti.

I, svake godine u maju, Leontina bi odlazila nekuda na nedelju dana.

"Moj godišnji odmor, dragi, imam prava na to", govorila je dok se pakovala da se odmori na moru, u banji, na planini, na jezeru, ne ostavljajući ni malo prostora da je njen tihi muž pita zašto ide bez njega i šta će tamo da radi sama.

Kada bi se vratila, uvek bi bila izuzetno vesela i mila duha, da se Korneliusu srce topilo od miline, pa je, vremenom, i sam počeo da shvata da taj njen mali hir, u stvari, samo pomaže da njihov brak bude bolji.

Kada je pristala da se uda za njega, to je bio jedini uslov - da ima slobodu, koju i njemu daje. Da može jednom godišnje, na proleće, da putuje sama. I profesor je mogao da bira: ili da na to pristane, ili da se Leontina nikada ne vrati.

Od demona sumnje i ljubomore lečio se knjigama. Čitao je neprestano, čitao je sve što mu je dolazilo do ruku, a njegov život sa Leontinom, iako pomućen tamnom senkom kamenčića koji su zveckali na njenom dekolteu, beše, ipak, srećan. Jer, ona je bila pored njega, i uvek se vraćala.

"Šta je nedelju dana u odnosu na celu godinu", težio bi se. "Da me ne voli, ne bi bila sa mnom".

Kako je vreme prolazilo, Kornelius Beri, počeo je i sam da veruje da kamenje nije samo ukrasni predmet, već da svaki kamen, kao što je govorila njegova ljubljena Leontina, ima svoju energiju, svoje sećanje i svoju priču.

Ali, nije znao koju.

I baš to je, znao je, činilo njegov život dobrim.

Ponekad bi se profesoru Korneliusu činilo da je Leontinina ogrlica nekad duža, nekad kraća, da kamenje menja boju, da je drugačije, i da svake godine ona ogrlicu, po nekom svom pravilu, iznova prenizuje.

Kada bi je pitao da li je ogrlica drugačija, ili bogatija, Leontina bi, sa izvesnom setom u glasu, govorila da mu se to samo čini.

Ipak, nije bio lud - umeo je da broji. Isprva je možda stvarno imala dvanaest kamenova, ali mogao bi se zakleti u sve na svetu da je sledeće godine, posle onog prljavog plesa sa "kapetanom", imala trinaest, da je jedne

godine na njoj bilo sedamnaest kamenova, i da im je raspored bio drugačiji, ali nije vredelo da se raspravlja.

Bila je dvadeset godina mlađa od njega, i lepotica kakva se retko sreće. Bila je njegov student. Tako su se upoznali, i tako su se venčali.

Kornelius je toliko bio zaljubljen u nju, da nema toga što nije bio spreman da uradi, preradi i proguta, samo da bi je gledao kako hoda, kako klapće klompama po kući, kako stavlja krpu za sudove u zadnji džep farmerki, kako s mokrom kosom, obučena samo u peškir, ulazi u njegovu sobu dok on radi, uzima cigaretu i pevuši; kako se tušira i kako se doteruje kada izlaze.

Celog života se pitao, čime je zaslužio toliku sreću da baš on, pored tolikih drugih lepotana, mladića i daleko bogatije gospode od njega, zadobije njenu ruku, njeno vreme i njenu privrženost.

Što se njenog srca tiče, odavno više nije bio siguran da li ga ona stvarno voli, ni koliko ga voli i kakva je to čudna ljubav sklupčana u njoj, ali je negde, u dnu svoga srca, znao da to što je on pušta da bude kakva jeste, razmažena, svojeglava i slobodna, njegova najveća sreća, i njegova najveća patnja.

Za skoro trideset godina njihovog zajedničkog života, u stvari, nije mogao da se na nju požali. Kuća je bila manje- -više uredna, njegove košulje bile su, ipak, ispeglane, volela je da kuva, volela je da čita i da o knjigama priča sa njim, imala je čak i lucidne opservacije, a profesor je tajno uživao u svom pigmalionstvu; volela je da izlazi sa njim i uvek mu je pokazivala dužno poštovanje, a kada bi on radio, dok je on čitao, ona je utišavala muziku, prestajala bi da igra; ona je nestajala kao senka.

Bilo je dovoljno da on samo podigne pogled i da ona pljune žvaku. To je bila jedina stvar koja ga je nervirala kod nje. To, što je volela da se ponaša kao devojka, kao kada su se upoznali, čak i kad je ušla u zrele godine.

Njihove noći behu nekada sasvim tihe i bratske, a nekada, naročito u prvim godinama njihovog braka, Leontina bi se bacila na njega sa strašću koja ga je plašila. A ponekad mu, mesecima, ne bi dala da joj priđe. Čak ni da joj stavi ruku preko struka. Leontina je bila apsolutna gospodarica njegovih užitaka, a Kornelius je bio toliko zahvalan za te trenutke, ma kako retki oni bili, da nikada ništa nije tražio. Puštao je njoj na volju da ga uzima ili odbija od sebe kako joj se prohte.

Nikada nije do kraja razumeo svoju ženu, ali nije smeo da joj postavi ni jedno intimno pitanje iz straha da bi, onako hirovita, mogla da ga zauvek napusti.

Iako je on činio sve što je bilo u njegovoj moći da je usreći, nikada nije mogao tačno da odredi, da li je ona bila srećna ili duboko nesrećna sa njim.

Nisu mogli da imaju decu, i Kornelius se osećao krivim zbog toga. Rekla mu je i da, baš zato, da ne bi mnogo tugovala, mora da ima "odmor". Svake godine.

I da će njega, Korneliusa, uvek poštovati.

"Profesore, ne brini, od tebe sve učim", govorila je, a on je umirao od sreće kad mu se obrati sa "profesore", to je za njega imalo najdublji, najslasniji prizvuk.

Govorila je da voli njegovu smirenost, njegovu pamet, i što joj priča divne priče. I, da bi još više volela kad bi on, koji toliko čita, napisao nešto, samo za nju.

Ali, profesor Beri beše izuzetno razuman i kritičan čovek. Duboko je verovao da posle Šekspira, Dostojevskog, Žida, Selina, Hemingveja, Bulgakova, Štajnbeka, Trumana Kapotija, Kanetija, Markesa, Borhesa, Mišime i ostalih velikana, on, ali ni toliki drugi "što nadiru sa svih strana sa svojim delima", nemaju šta da traže u literaturi.

A, kad bi samo pomislio na knjige koje ni neće stići da pročita, i prouči, suze bi mu, same, navirale na oči.

Ipak, pisao je za nju. Znao je da joj to znači.

Svaki svoj naučni rad posvetio bi njoj. Tolike studije o savremenoj književnosti počinjale bi posvetom, "Za L", a Leontina bi ga, za nagradu, uvek čvrsto zagrlila. To su bili za njega nezaboravni momenti zbog kojih vredni sve istrpeti i, sa uspomenom na njih, razblaživao bi svako sirće sećanja na trenutke u kojima ga nije volela, u kojima ga je ostavljala i odlazila na svoj zasluženi "odmor".

I tako, u tim nepisanim pravilima, prošao im je život. Kada se razbolela, izgledalo je kao da je Kornelius bio očajniji od nje. Izlazio bi iz njene sobe i plakao u biblioteci, kao dete, dok je Leontina, zatvorenih očiju, sa jedva primetnim osmehom koji joj je titrao na krajevima bledih usana, izgledala kao neko ko iznova i iznova vrti film najlepših događaja svog života.

Dok je to činila, vrtela je u rukama ogrlicu od poludragog kamenja, kao da su to brojanice.

Kornelius je tada znao o čemu ona razmišlja, i koje filmove ponovo gleda, i prekorevao je sebe što se i u tim, najtežim trenucima, sebično pitao, da li u njenim sećanjima ima mesta i za njega.

Poslednjeg dana, sva uvela od bolesti koja ju je satirala neverovatnom brzinom, Leontina je vrtela među prstima svoje kamenje zatvorenih očiju, sa smeškom, a onda, osetivši da je Kornelius posmatra, ona otvori umorne oči i pogleda ga. U tom pogledu Kornelius pročita, kao, neku zahvalnost što je napokon pušta da ode na "odmor", zauvek, sa svojim mislima, svojim tajnama i svojim uspomnama.

Tada Kornelius skupi hrabrosti, i upita je prvi put: "Leontina, ljubavi moja, reci mi, sad, ako Boga znaš, koji sam ja kamen?"

"Oh, dragi", reče tiho Leontina, toliko tiho da je Kornelius morao da se još više nagne nad njeno blede lice da bi je dobro čuo, "znala sam da ćeš me to pitati".

Zatim zatvori oči, i duboko uzdahnu.

Kornelius pretrnu od straha da će ona zauvek otići, a da on ništa neće saznati.

Ali, ona ponovo otvori oči.

"Ni jedan od ovih kamenčića", reče s vidnim naporom.

"Ti, nisi kamen. Ti si, dragi, uže, na koje su nanizani," prošaputa, a zatim duboko uzdahnu.

Učinilo mu se da je htela još nešto da kaže, ali se zaustavila. A onda je zauvek zaspala.

Imala je pedeset godina.

Kornelius se stropošta kraj njenog kreveta zarozan u suzama.

"Sad je sve gotovo", pomislio je, i držao je tako za koščatu ruku, zureći dugo u beskrajnu pustoš pred sobom. Ljubio je i prevrtao, mršavu i bledu, slomljen od tuge.

U isto vreme, talas nemoćnog besa preplavi njegovu dobru dušu.

Osećao se postuđen i duboko izneveren - znao je da svaki kamen predstavlja njenog ljubavnika, njene romantične tajne koje je nizala jednu za drugom, a ni jedan od tih plavih, zelenih, belih, žutih kamenčića nije bio rezervisan za njega.

Poče da plače još jače i još neutešnije.

Sada je sve bilo gotovo, njegova poslednja nada raspršena je u paramparčad, a njegova muška sujeta diže glavu prvi put, stvarno, tada, kad nje više nije bilo, i kada je i nju i prokletu ogrlicu, mogao da dodiruje koliko god želi.

Onda skide đerdan sa nje, i prvi put u životu oseti hladan i prijatan dodir kamenja na dlanu.

Kamenje je bilo veličine zrna grožđa i u raznim bojama. Iako se u to nije mnogo razumeo, odmah prepoznade granat, i tupo se zagleda u njega.

Odjednom, mozak kao da mu se ispraznio. Nije imao ni jedne jedine misli. Zurio je u kamenje.

A onda ga, dok je posmatrao to prelivanje boja kamenčića u svojoj ruci, i dok je slušao njihovo prijatno kuckanje, opomenuše, ponovo, njene poslednje reči.

"Ti si, dragi, uže na koje su nanizani."

I uteši se.

Namah ga preplavi najsavršenija od svih ljubavi koje je ikad osetio prema Leontini. Uzbudljiva i uzvišena, uznemirujuća i potpuno nova - jer profesor Beri u toj poslednjoj Leontininoj rečenici prepoznade, ne samo istinu o svome braku, svome životu i svojoj misiji na zemlji, on prepoznade neku vrstu haiku poezije, koja je u trenutku poslednjeg uzdaha izašla iz usta njegove drage.

I, Leontina mu se učini još lepšom i još veličanstvenijom nego što ju je ikada video.

"Moja prelepa muza", prošaputa jecajući, i ljubeći njenu spavaćicu.

Kad obred sahrane prođe, profesor se zatvori u kuću da tuguje i napiše ove redove.

Senka u noći

Jedan grob od sijenitskog kamena, koji beše sav zasut cvećem, a poglavito ljubičicama i ljiljanima, i o kome sa neskrivenim divljenjem i antičkim metrom pisaše Kavafi, pod svojom teškom pločom, krio je, zauvek, predivnog Euriona.

"Rođeni Aleksandrinac, od dvadeset pet godina.

Po ocu, stara makedonska loza; po majci, iz reda jevrejskih upravitelja grada.

Filosofiju je učio kod Aristokleja,

Retoriku kod Para.

U Tebi je proučavao svete spise.

Napisao je istoriju arsinoitske oblasti.

Bar će to ostati.

Ipak smo izgubili ono najdragocenije - njegov oblik, koji je bio kao vizija Apolona."

Njegov oblik, koji je bio kao vizija Apolona, za kojim uzdisaše junaci, vajari i pesnici - od Aleksandrije do Bejruta, ne beše, međutim, potpuno izgubljen.

Predivni Eurion, vizija Apolona od dvadeset pet leta, ostade ovekovečen na maloj kameji od ahata, koju brižno dubiše Lidije, opčinjen, kao i mnogi drugi muškarci, njegovom lepotom.

A, kad se Lidije nasiti sopstvenih suza zbog mrtvog predivnog Euriona, rođenog Aleksandrinca koji će zauvek imati dvadeset pet leta i oblik i lice koji bejahu vizija Apolona, i koji Lidiju darova tolike nezaboravne večeri, duborezac pokloni dragu kameju od ahata sa mladićevim likom, da bi pridobio ljubav Tamidovu.

I, tako se, po tavernama i bordelima Aleksandrije i Bejruta vukla uspomena na Euriona.

A ono što je od prelepog Aleksandrinca, posle svih tih vekova ostalo, jeste, mnogo stoleća kasnije napisan, Kavafijev melanholični pesnički epitaf.

* * *

Zalazak sunca koje se spremalo da potone iza korena Kasandre, ostavljao je na nebu ružičasti akvarel, a obrisima suncobrana i lica ljudi na plaži davao je braonkasti sjaj. Nebo je bilo veličanstveno, a atmosfera u vazduhu beše, zbog tog svetla koje je omekšavalo lica, izuzetno romantična.

Leontina, devojče od dvadesetak godina, bosonoga je hodala po plićaku, držeći sandale u ruci. Obučena u haljinu od plavo-belog kanafasa, provlačila je svoja bosa stopala kroz plimu, igrala se njihovim tragovima u pesku, i izgledala je kao da nekoga čeka.

Njeno lice, međutim, bilo je naduto od plača, a naočari za sunce samo su delimično skrivale njenu duboku tugu.

U isto vreme, na drugoj strani plaže, iznad kafanice "Talasica" koju je držala Nikoleta, Grkinja velike teslesne snage i srdačnog osmeha, mladić preplanulih leđa, i gustih plavih lokni koje su se poput krune presijavale na popodnevnoj braonkastoj svetlosti koja je ulazila kroz prozor, sedeo je na krevetu, sa glavom u rukama.

Odozdo, iz kafane, čulo se Nikoletino brbljanje, i zveckanje tanjira, a po maloj sobi lebdeli su samo uzdasi. Lagani vetrić ulete u sobu i na trenutak naježi velika glatka leđa tužnog mladića.

On podiže glavu, i ispravi svoj prelepi torzo - bio je lep i mlad kao Eurion, čista vizija Apolona.

I bio je živ, živ, živ i topao od tog grčkog sunca, i mora, i peska po kome se valjao sa svojom devojkom i njihovim zajedničkim prijateljima.

Veče pre toga, svi zajedno, bili su u kafani "Kod Krićanina", gde su pili recinu, tamanili grčku salatu, girice i pržene lignje, praveći se važni kako znaju besprekorno da pročitaju sve sa jelovnika - horiatiki, melizano, midia saganaki, kolokitakia tiganita. Topile su im se u ustima sve te divne grčke reči namočene u maslinovo ulje i beli luk, te reči koje mirišu na plavetnilo Egejskog mora i slatku, lenju smokvu letovanja.

Ako nešto ne bi znali da pročitaju na grčkom alfabetu - tu je bio lepi, plavi, loknasti, preplanuli Apolonije, tako su ga zvali, da ih ispravi i da im bude prevodilac i kod Nikolete, i svuda kuda su išli.

Apolonije je studirao klasične jezike i Grčka je bila njegov intelektualni dom. Tu se osećao kao kod kuće.

Kad su dva sredovečna Grka počela da pevaju i sviraju, kafana "Kod Krićanina" bila je na nogama. Grčke porodice sa sve malom decom, pljeskale su rukama, pljuštali su glineni tanjiri, a Apolonije sa društvom, naručivao je još recine. Lena je sedela pored njega, ozarena od sreće, i dizala svoje vitke ruke da bi u taktu pucketala prstima.

Činilo joj se da sreća ovako izgleda - sa tim kariranim stolnjacima, plavim stolicama sa trščanim sedištima, vinom iz malih čaša bez nožica; sa tim zalogajima, maslinama i origanom, sa zategnutom kožom, antičkom poezijom koju im je recitovao, sa njegovim divnim vajanim rukama kojima joj je mazao leđa, sa tim muškatlama u saksijama poređanim po bašti prekrivenoj lozom, sa tim belo-žutim grčkim mačkama koje ukrašavaju svaki prizor, sa tom sopstvenom ustreptalošću u srcu, da će ova noć, da će ova luda noć biti, napokon, ponovo, njihova. Njena i Apolonijeva.

Da će se te noći, pod zvezdama, pod Nikoletinim čaršavom, sve jedno, njihove duše i njihova tela napokon, ponovo spojiti.

Jer, jednom su, u Beogradu, ležali nagi jedno pored drugog, i samo su ispipavali lepotu oblika vlastitih tela, ali se nisu spojili. Bilo je to večer, u kojima su njihove kože pipnule jedna drugu, stidljivo i oprezno.

Apolonije joj je tada rekao da ne treba da žure. Leni se dopalo.

Letovanje je sada bilo prilika za to, i Lena je, otkako su krenuli na more u Grčku, drhtala pri pomisli da će se prelepi, prepametni Apolonije spustiti na nju. Ali, otkako su pre nedelju dana stigli u Grčku, Apolonije joj ni jednom nije prišao kao muškarac; ljubio bi je nežno u vrat, u obraz, ovlaš bi je poljubio u usta, ležao bi pored nje i grlio je u snu, ali iz nekog razloga, nije više na onaj način, pokazivao interesovanje da istražuje njeno telo, a nije bio raspoložen ni da joj dopusti da ona započne ljubavnu igru.

Lena je toliko bila zaljubljena u njega, opčinjena njegovom fizičkom lepotom, da je u njegovom prisustvu delovala kao potpuno omađijana, i gotovo da je jedva disala, pa je tu Apolonijevu iznenadnu telesnu hladnoću smatrala njegovom prolaznom slabošću. Možda čak i nekim obaveznim delom njegove božanske lepote, kojoj su se svi divili.

Dok su ludovali "Kod Krićanina", Lena se osećala kao mala kraljica te velike noći, dok joj je Apolonije, sav požrtvovan u pažnji, dolivao vino i nutkao je kadaifom preliveanim sladoledom.

"Kadaifi me pagoto", terao je da ponavlja, sa osmehom koji je otkrivao savršenu potkovicu njegovih zuba. "Ka - da - i - fi - me - pa - go - to", ponavljao je slogove, polako, da bi svi u horu mogli da ih odrecituju.

Ah, ta, divna, žućkasta slast Grčke!

Pijanstvo, od koga joj se već malo mutilo u glavi, i njegovi dugi pogledi i osmesi koje je hvatala kradomice, ne mogavši da otkrije šta to i koga to Apolonije gleda, i blagi osećaj mučnine koji je dolazio izdaleka, natera Lenu da se izvini i da se pre svih povuče u sobu. Apolonije se ponudi da je otprati, ali Lena mudro odbi. Za slučaj da joj se sloši, nije želela da je Apolonije vidi u lošem izdanju, bledu, ili - na kolenima. Zato gotovo potrča do Nikoletinog pansiona.

Umila se, popila dosta vode i odmah joj bi lakše. Legla je na krevet i sanjarila.

Gotovo da je mogla da oseti fizičko uzbuđenje pri pomisli da se vrata te male sobe otvaraju, da na prstima ulazi njen Apolonije, da stavlja svoje ruke na njene grudi i da je ljubi.

Sve je mirisalo na njega.

Bilo joj je glupo da se vraća u kafanu. Već je bilo dosta kasno. Čekala je. Osluškiivala je. U ostale sobe kod Nikolette, već su se, izgleda, svi vratili. Svi, osim njega.

Čuo se kikot pripitih, ludih, mladih, raskalašnih studenata.

Posle čekanja koje joj je zgledalo kao večnost, kada se sve umirilo, od straha da ne zaspi i ne propusti taj veličanstveni trenutak, Lena se odjednom pope na prste, ustreptala, kao da je još neko u sobi pa pazi da ga ne probudi, i priđe prozoru.

Dole, na samoj ivici plaže, u polumraku te noći, koju je osvetljavala samo jedna četvrtina Meseca, a zvezde žmirkale kao da su pomahnitale, ona vide par, naslonjen na stablo palme, kako se strasno ljubi.

Nije mogla da se prevari.

Dole, misleći da je zaklonjen mrakom, i palmom, bio je Apolonije.

Videla je dosta jasno: njegove plave lokne kako nestaju pod nečijom velikom šakom, i videla je velike, tamne šake kako se spuštaju na njegovu zadnjicu, i njegovo telo, njegov obris koji beše nalik Apolonu, kako se trza od zadovoljstva, a onda, ona, ostajući potpuno otvorenih usana, ona vide kako se njen ljubljeni Apolonije spušta na kolena.

Bez daha, dok joj je srce bubnjalo u grudima, Lena potrča dole, bosa, u beloj spavaćici, poput uplašene noćne mlade, presamićena u stomaku, kao mačka, od onoga što će videti.

Od onoga što se bojala da će videti.

Apolonija i nepoznatog muškarca u tihoj, tajnoj, sramotnoj strasti.

Nije želela da je Apolonije vidi, ali u tom trenutku, on pogleda u stranu i ugleda je.

On odgurnu muškarca od sebe, obrisa usta i ustade.

Lena potrča.

Apolonije bez reči, krenu za njom. Muškarac velikih tamnih ruku, zamače ka plaži, crn i mračan i lepljiv, kao ta sparna noć.

Zatim se sve utišalo.

Sutradan, Apolonije ceo dan nije izašao iz sobe.

Popodne, kad su svi ustali, otreznili se od mamurluka i došli na plažu, Lena objavi svima da ih napušta, jer su se ona i njen voljeni Apolonije zauvek rastali.

Kad je stigao autobus da je odveze na jug ili bilo kuda, daleko odatle, Lena podiže svoju torbu i ne skidajući naočari za sunce, iako je već bio sumrak, samo im svima kratko mahnu.

Dok se penjala na stepenice autobusa, rešena da se više nikad, nikad, ne okrene, odnekud dotrča Nikoleta i tutnu joj koverat u ruku.

"From your boy friend", reče sa teškim grčkim akcentom i namignu joj.

Dok je autobus izlazio iz sela, učini joj se da je kod jedne palme ugledala crnu senku onog nepoznatog muškarca.

I, stresla se od gađenja pri pomisli na svog mračnog suparnika, u igri u kojoj je izgubila, u igri u kojoj nije znala ni da učestvuje. Gorko se nasmeši na te misli.

Kad su obrisi malog sela na Kasandri zauvek ostali za njom, Lena, snebivajući se, otvori koverat.

Iz koverta joj ispade na krilo mali kameni privezak, braon, sa beličastim šarama, optočen srebrom, koji je Apolonije, ponekad, nosio oko vrata.

Lena ga je držala u ruci i nekoliko sekundi razmišljala da li da ga baci. Šta će joj, više, posle svega, išta od njega?

Pomešana osećanja duboke povređenosti, gađenja prema njemu, taj pelin izneverenosti, razočarenja i besa, razlivao se po celom njenom biću, pekao, svrbeo i boleo, ali ona ipak stegnu privezak u ruci, i spusti ga u svoju tašnu.

Apolonije joj je napisao i poduže pismo.

"Draga Leno, šaljem ti ovaj mali privezak. To je poludragi kamen, ahat.

Postoji verovanje da onaj ko nosi taj kamen, mora da govori istinu."

Pozivajući se antičke mitove, poeziju, pa čak i priču o mladom Eurionu, lepom kao sam Bog, Apolonije ispriča, iskreno, priču o sebi.

Uglađenu, i uglačanu, i drevnu, kao kamen koji joj je poklonio.

Nije pominjao prošlu noć, ni muškarca zaklonjenog senkom palminog drveta. Nije bilo ni reči "izvini".

Ionako bi bila suvišna.

Lena zgužva pismo i baci ga kroz prozor.

"Od svega što se o njemu može reći", tiho promrmlja Lena, ne bez izvesne doze antičke uzvišenosti u svom napuklom srcu, "ipak smo izgubili ono najdragocenije - njegov oblik koji beše kao vizija Apolona".

Pomisli, na trenutak, kako je bolno poražena kao žena. I, kako nikada više neće gledati lepe muškarce čiji obrisi mame ruke vajara, duborezaca i golicaju maštu pesnika.

A onda, zauvek zaključa tu priču u svom srcu.

Ahat

Ahat, poludrugi kamen, pojavljuje se u različitim bojama i u različitim tonovima, od plave preko smeđe do crne, i ima svileni sjaj. Koristio se kao kamen za nakit još u najdrevnija vremena. Dobio je ime po reci Ahates, pored koje je pronađen.

Veruje se da štiti od slučajnih padova i nesreća uopšte. U antičko doba, korišćen je za pravljenje kameja.

Crni ahat koristio se za pravljenje zaštitnih amajlija, dok plavi ahat, navodno, donosi mir i sreću onome ko ga nosi.

U drevna vremena, verovalo se da ga treba držati u bašti, ili da ga, bar, baštovan nosi, jer pomaže rast biljaka.

Veruje se da u blizini ahata čovek ne može da laže.

Izuzetno je lekovit u stresnim situacijama - pomaže onome ko ga nosi, da ih lakše prevaziđe.

Srećni mornar

Nije prošlo ni mesec dana otkako se vratio sa svoje poslednje plovidbe, a već su ga svrbeli tabani.

Kad Judžin Donel Junior, zvani Popaj, poljubi svoju verenicu Mildred, sa kojom je bio zaručen već više od dve godine, i kojoj je, pre poslednjeg putovanja bio obećao da će se za sledeći Uskrs i oženiti njom, ona zamalo što nije pala u nesvest.

Način na koji ju je ljubio, nagnut celim telom nad njom, kao da kroti kakvo tele sa imanja njenog oca u Arkanzasu, govorio je sirotoj Mildred da se on opet sprema na dugo putovanje.

A, to je značilo da će Mildred sedeti, čekati i samovati, dok će Judžin Donel Junior, njen veseli mornar, zaboraviti na obećanja koje je dao njihovom pastoru, da će zaboraviti na njegove propovedi na nedeljnim misama i da će se, kao i svi mornari koje je gledala u filmovima, prepustiti mornarskom životu, to jest - svim izazovima nečastivog.

Mildred nije bila glupa - znala je ona šta to znači - najmanje pola godine razvrata za njega, bančenja po birtijama i ulaženje u mračne ulaze sa crvenim svetiljkama okačenim iznad vrata, i da će njen srećni mornar, sa svojom brodskom bratijom, koja prevozi sanduke smrznute ribe, i oružje i drvenu građu, i sve što treba - od jedne daleke luke do druge, biti potpuno drugačiji čovek od onoga koga je zavolela i kome se obećala.

I, da će, kao i uvek do sada na svojim putešestvijima, on poludeti od tog mora, od tih talasa, od plime i oseke, od vetrova koji mu hlade kosti, od sunca i soli koji su na njegovom licu i vratu već ostavili svoje duboke tragove, i da će se vratiti, nekako, ranjen u srcu, koje će posle, ona, morati da vida.

Takav je život sa mornarom, pomislila je i ovoga puta - Judžin je bio takav muškarac, i tako ju je grlio svojim velikim ručerdama, i tako je dolazio gladan i žedan nje, male krhke Mildred, da je ona bila spremna da zarad tih sočnih, masnih trenutaka u njegovom čvrstom zagrljaju, zažmuri na sve što, ionako, nije mogla da vidi svojim očima.

I, to je bio mudar stav.

Jer, Judžin Donel Junior, zvani Popaj, bio je, u stvari, vrtirep.

Otisnuo se na more - jer ništa drugo nije umeo, a ni hteo da radi. Pesnik bi rekao da je bio lotalica, ali on je za sebe govorio da je samo radoznao čovek.

Bio je od onih muškaraca koje, jednostavno, ne drži mesto, a takvi su smrt za žene. Bar je Mildred tako govorila. Judžin je govorio da muškarac koji malo jeste tu, malo nije tu, jedini može da usreći svaku pravu ženu, jer je momak koji odlazi i koji se vraća - poput vetra. Sa njim nikada ništa ne može biti ustajalo, pa ni ljubav.

Mildred je volela ove njegove metafore, i znala je da u tim njegovim rečima, uprkos svom tom čekanju, ima istine.

Da nije otišao na more, Judžin bi bio sezonski drvoseča po šumama Kanade, nosač torbi lovcima na divlje veprove ili na dabrove, bio bi ribarski pomoćnik, dole, na samom jugu Kalifornije, ili bi bio kamiondžija, sa drumskom krstaricom kojom bi jezdio s kraja na kraj kontinenta.

Ali, Judžin, iako odrastao gore, na severu, u planinčinama Montane, zavoleo je more još kao dečak, čitajući Guliverova putovanja i posle, Mobi Dika. To behu i bukvalno knjige njegovog života.

"Meditacija i voda, venčani su zauvek" citirao je Hermana Melvila, shvatajući duboko značenje te mudrosti.

Mildred je nalazila da je to simpatična misao.

Sa svojih putovanja donosio je fantastične priče, pa čak i ako bi ponekad pomislila da ih je možda malkice i dogradio, da ih je čak i izmislio, one su joj grejale srce.

Popaj, koji joj priča te priče, i vrti pramičak njene kose, grejao joj je srce.

Mogla je da zamisli svo to bananino drveće i kokosove palme o kojima joj je govorio. Mogla je, lepo, zatvorenih očiju, da vidi svog Popaja kako svojim ogromnim ručerdama uzima kokosov orah, kako ga razbija o stenu i kako ga nagrće da se napije njegovog slatkog mleka; mogla je da vidi strogog starog kapetana, koji purnja svoju lulu i sa namrštenim veđama, ispitivački, posmatra obalu kojoj se približavaju; mogla je da vidi kako njen Popaj malim čamcem pristaje na neistražene obale posute puderom najfinijeg peska, iza čijeg rastinja vrebaju ogromni komodo zmajevi, i zmije najrazličitijih i najopasnijih vrsta. I, mogla je da vidi ogromne talase koji ljuljaju njegov brod kao da je igračka, i kako Popaj mršti lice pod udarcima igličastih kapljica mora i kiše koje mu magle vid.

Sve što joj je Popaj govorio, o delfinima čija se teget tela presijavaju dok plešu oko broda, o groznim belim ajkulama koje vrebaju u toplim morima, o morskim ražama i čudesnim ribama koje hvataju u dubokim vodama; o azijskim krokodilima i dresiranim vidrama koje za svoje gospodare, tamo, u deltama vijetnamskih reka love ribu; o čudesnim gigantskim školjkama u kojima more spava, sve je to mogla da vidi.

Sve je to mogla da vidi. Možda i zato što je ponekad mnogo podsećalo na holivudske filmove sa Marlonom Brandom, ili na dokumentrace sa kanala Nacionalna geografija.

Ali, na žalost, mogla je da vidi i ono o čemu joj nikada nije govorio.

Te žene, sa pristaništa sveta.

Mogla je da oseti te mirise - slatke, lepljive, reske; teške mirise pomorandži, riblje utrobe, nafte, joda i erosa Pireja, Đenove, Marseja ili Kjota, da vidi te lepotice, jadnice, kraljice, kurve, kopnene nimfe što i postoje zbog takvih kao što je Popaj, otkako je sveta i veka; te, što piju slatka pića u čašama ukrašenim papirnatim suncobranima, sa veštačkim noktima obojenim u nenormalne boje; te, što, kad se napiju, primaju po dvojicu-trojicu sa broda, u isto vreme; te, što ih grizu, ljube i teše, dok lutaju od luke do luke.

Mogla je da vidi, kako Popaj grli neku od tih žena oko struka, i kako, teturajući se, on - veliki i ona - mala, manja od Mildred, zamiču slabo osvetljenom ulicom, po čijim slivnicima teku vode odbačenih; i kako Popaj šutira kantu za đubre, i da čuje kako šugava noćna mačka jaukne od straha; i kako vetar s mora, valja zgužvane papire i ambalažu od MekDonaldsa, dok iz daljine dopire pesma očajnih bekrija sveta koji loču u kafanicama, stvorenim za kratke susrete.

I, mogla je da vidi i kako mu te ženske ruke skidaju mornarsku bluzu, i kako se ti dugi, uvežbani, pohotni prsti, sa noktima ofarbanim u boju patlidžana, zavlače u njegove pantalone, u ono vrelo pulsirajuće mesto, koje treba da pripada samo njoj.

Ali, znala je da je to nemoguće.

Srećni mornar, Popaj, pripadao je njoj, ali i celom svetu, on je, stvarno, bio vetar koji je nemoguće uhvatiti. I, da je ikad, onako ženski, pokušala da ga uhvati, on više ne bi bio vetar - u ruci ne bi imala ništa.

Morala je da se pomiri sa njegovom neuhvatljivošću, isto kao i sa njegovim tetovažama, sa njegovom kožom na kojoj bi se, svaki put kada bi se vratio, šepurila nova slika.

Imao je kita na butini, i sidro na bicepsu, imao je prelepu sirenu na leđima - "jer, sirena, kad je na sigurnoj mišici - čuva mornara", govorio je. Imao je tigra na vratu, i zmaja na grudima, islikanog zelenim i crvenim mastilom, za koga je čuvenom majstoru u Singapuru, koji ga je bockao nedelju dana, platio čitavo malo bogatstvo.

"Moja koža je moja biografija", govorio je smejući se, ponosan. "Ne pitaj me zašto ova ili ona slika, Mildred, maštaj.

I, Mildred bi glasno maštala, svaki put izmišljajući nove priče za stare slike i Popaj bi je grabio, lud od strasti, i putovao ponovo, zajedno sa njom.

A, onda bi Mildred ljubila tog velikog ljutog zmaja, i kažiprstom bi nežno prelazila preko obrisa sirene koja je imala dugačku kosu i tropski cvet zakačen za uho, i volela je ono sidro na njegovoj ruci, i kita na njegovoj butini. Znala je da to, Popaj može imati samo sa njom.

Pa ipak, nije joj bilo pravo što Popaj ponovo odlazi, a tek se bio vratio. Nije stigao ni tri puta da je izvede na sladoled, i samo dva puta bili su u bioskopu, a on već ponovo pakuje svoju vreću, i vezuje maramče oko vrata.

Podla zmija strašne ljubomore na sekund joj pecnu i prodrma celo telo, ali se Mildred odmah sabra.

Mildred nije bila glupa. Znala je da mornaru i razvigorcu, kakav je bio Popaj, svašta može da se desi, i znala je da svakakve ideje mogu da mu padnu na pamet, i da muškarcu poput njega, koji je čitav svoj život pretvorio u beskrajnu pučinu, malo fali da zaboravi na vreme, i da ostane negde, kod neke druge obale, veoma dugo.

Zato, kad on nasu sebi čašu burbona, i ispi je na dušak, spreman da joj, kao kakav đaćić pred učiteljicom, svečano saopšti da se uskoro sprema na novo putovanje, Mildred je bila spremna.

Otrča u sobu, i vrati se, sva zagonetna.

Jednu ruku držala je iza leđa.

Popaj je izgledao zbunjeno.

Mildred ispruži ruku sa malom zelenom kutijom.

"Mala, šta je to", upita u tišini ogromni Judžin Donel Junior, zvani Popaj, preplašen od sopstvenih emocija koje su vrebale da ga stegnu za gušu.

Osećao se krivim.

Prstom prođe oko vrata, po rubu svoje mornarske majice, kao da je u pitanju košulja koja ga steže. Proguta jednu knedlu, zatečen, i neplanirano dirnut.

"Ovo je poklon za mog mornara", reče Mildred, glasom sigurnim i svečanim, i otvori kutijicu.

Na ljubičastom plišanom jastučetu ležao je tanak srebrni lanac, i na lancu plavi, prozračni kamen, kao kapljica morske vode, u obliku suze, u tankom srebrnom ramu.

"Tako mi morskih nemani, Mildred, stvarno znaš da pogodiš čoveka", reče Popaj i uze kutijicu.

Mildred skoči na njega, obema nogama ga objumivši oko struka, i zakači mu se za vrat kao da je ona sama, to srebrno lanče sa priveskom.

Popaj poče da je ljubi.

Mildred se zadržala u njegovom naručju još nekoliko sekundi, a onda siđe sa njega, i uze lanac da mu ga okači oko vrata.

Popaj krotko savi glavu.

"Judžin Donel Junior", poče Mildred da šapuće, skupljajući obrve da bolje vidi alkicu na kopči lanca, "ovo nije obična stvar. Ovo je srećni kamen koji čuva mornare od svake opasnosti, a naročito od najveće - da se ne vrate kući".

Mildred ga poljubi.

"Srećni kamen", odvali Popaj kako bi izbegao nezgodnu mogućnost da se smekša, ili da mu od ganutosti krene suza. Nakašlja se, suviše dramatično.

"Nisam čuo za taj kamen".

"Oh, blesane", reče Mildred lupnuvši ga nežno po obrazu, "to je kamen koji donosi sreću mornarima i putnicima i zove se akvamarin".

"Da li si sigurna da ova stvarčica nije za devojke", upita Popaj gledajući privezak.

"Taj kamen će da te čuva i da mi te živog i zdravog vrati. Tako mi je rekla Indijanka, u radnji, da je akvamarin, u stvari, po legendi, blago sirena, da je to kamen za mornara".

Popaj je privuče sebi i čvrsto je zagrli.

"Nosiću ga, Mildred, ne brini."

Kad je Mildred, koja je u svečanoj belojoj haljini, nacigovanoj na struku, sa belom maramicom kojom maše, počela da se smanjuje, Judžin Donel Junior, zvani Popaj, stavi ruku na grudi, dodirnu kamen, i pomoli se Bogu da more bude prijatno, a putovanje veselo. I da čuva dobru Mildred, čiji se obrisi izgubiše u šarenilu boja i vrevi na pristaništu.

A onda, ostavi tu staru priču o kamenu, sirenama, opasnostima i srećnom povratku, na obali.

Jer, ovoga puta, Popaj je stvarno otplovio.

Nije imao nameru da se vrati. Nije hteo da se usidri ni kod Mildred, ni bilo gde drugo. Hteo je da bude slobodan, kao ptica, da mu ni vreme, ni prostor, ni nikakva pravila koja su postavljali Mildred i njen pastor, ili bilo ko drugi, ne kroje život. Jednostavno je shvatio da to nije za njega. Zato se ponovo otisnuo na more.

Zaljubio se u njega.

Takav je bio srećni mornar.

Kad je ušao u svoju kabinu, Popaj skide lanac sa akvamarinom. Plavičasti prozirni kamen svetlucao je svojim divnim vodenim, sirenskim sjajem. Nekoliko sekundi ga je posmatrao, i učini mu se da na dlanu ima celo more. Nasmeši se na tu pomisao.

A, onda, iz male platnene vrećice, koju je bio sakrio u unutrašnji džep svoje torbe, istrese mali, teški, svetlucavi teret svojih putovanja.

Na zategnutoj površini čaršava ležala je gužvica zamršenih srebrnih lančića sa privescima od akvamarina.

Jedan je dobio u Marseju, drugi u Hong Kongu, treći u Port Moresbiju, četvrti u Bombaju.

Bili su tu, da ga čuvaju, i da se vrati.

Popaj ih pogleda, pomilova, i vrati u vrećicu.

Pred očima mu se pojavi Mildred, i ču, na trenutak, njen tužni, mali, iznevereni glas, ali srećni mornar ustade, teško uzdahnu, otvori vrata svoje kabine i poče da peva, da je odagna.

Mildred nestade.

Kada je posle devetnaet dana plovidbe, sa jakim vetrovima, kišom i talasima koji su svojim džinovskim ustima ljubili brod toliko, da je izgledalo da hoće da ga progutaju, i sa nekoliko zaustavljanja u malim mediteranskim

lukama, njegova lađa prispela u Pirej, Popaj je kročio na kopno, kao čovek koji je doneo jednu važnu odluku.

Da više nikada ne dozvoli da ga ni jedna žena čeka, kad već, ionako, nema nameru da se vrati.

Sirene su ga volele, to je znao i pre nego što je dobio prvi akvamarin.

Prolazeći pristaništem, na klupi ugleda mladu devojkicu, u haljini od plavo-belog kanafasa, sa naočarima za sunce. Bila je to sasvim ljupka slika. Popaj se zaustavi.

Sedela je sama, sa putnom torbom pored nogu, i izgledala je kao najusamljenija morska nimfa, nasukana na kopno.

Kao neko ko više nema koga da čeka.

Suze su joj se slivale niz lice ispod naočara. Nije ih brisala rukom. Krajičkom jezika, lovila ih je po usnama.

Popaj je video tugu onih koji putuju.

Iznenada odluči da priđe nepoznatoj devojkici.

Stade ispred nje i reče joj da ne bude tužna.

Devojkica se trže.

"Da li govorite engleski", upita.

Devojkica, zbunjena, potvrdno klimnu glavom.

Popaj izvadi iz džepa lanče sa akvamarinom u obliku suze, koji je dobio od Mildred, i pruži ga devojkici. Devojkica se nasmeši.

"To je akvamarin, kamen koji čuva one koji putuju. Uzmite ga, trebaće vam.", reče sa ispruženim dlanom na kome je drhtala ta mala plava kapljica.

"Stvarno", upita devojkica iznenađeno.

"Stvarno," reče Popaj srdačno. "To je poklon". Spusti joj lanče sa kamenom na krilo, a zatim se okrete i ode.

Devojkica se nasmeši, slegnu ramenima, uze lančić sa divnom, providnom, malom suzom, i stegnu ga u ruci.

Zatim se okrete za čudnim mornarom.

Ona vide kako mornar prilazi doku, stavlja ruku u džep pantalona, izvadi neki smotuljak, a zatim ga zafrljači u more.

Ostade tako da stoji, kao da hoće da bude siguran da je to što je bacio stvarno stiglo tamo gde je hteo. Tamo gde pripada.

A onda popravi svoju kapicu i gegajući se, i zviždućući, napusti taj kadar.

Lena ostade da čeka svoj brod.

Akvamarin

Zbog svoje boje, akvamarin je dugo bio povezivan sa morem, i smatralo se da je to kamen morskih boginja i sirena. Ribari i mornari, nosili su ga kao amajliju, jer se veruje da akvamarin čuva od opasnosti na moru i na putu uopšte.

Postoji verovanje da je akvamarin bio jedan od kamenova na čuvenom Aronovom plastronu, a u drevnom Egiptu je sahranjivan zajedno sa svojim vlasnicima jer se verovalo da pomaže u putovanju sa ovog na onaj svet.

Akvamarin je kamen koji donosi ljubav i privlačnost. Simbol je mladosti, nade i zdravlja.

Veruje se da pomaže prevazilaženje bračnih nesuglasica.

Takođe se veruje da onoga ko ga nosi štiti od prevara đavola.

U srednjem veku bilo je uvreženo verovanje da onome ko ga nosi daje moć predviđanja, da ga spasava od lenjosti i nesanice.

U kristaloterapiji koristi se kao lek koji smiruje emocionalne probleme, i koji donosi jasnoću uma.

Niko i ništa

Ne znam zašto me to pitate?

Zašto je to važno?

Kresao sam toliko ribica u životu da ne mogu ni da ih izbrojim, ali pravi dasa o tome ne govori, pravi dasa to radi, kapirate?

Nije da sam neki lepotan, niti imam najvećeg "guštera" na planeti, ali cice su se uvek palile na mene. Od kad znam za sebe. Neki kažu da je to zato što imam malo veći nos, ko će ga znati? Tek, nosinger mi je stvarno poveći. Nanjušim plen na pristojnoj razdaljini.

Nikad nisam morao da se trudim nešto posebno. Sednem i samo šacujem.

I, ona prilazi, nepogrešivo. Reč - dve, dva tri pića i, moja je, odmah. Sex on the beach.

Dobro staro vreme.

Sada vidim, prave neki koktel koji se tako zove, O. K., čoveče, ali onda, kad sam ja bio mlad i zelen, nije bilo takvih pića, sine, mi smo to radili! Seks na plaži se podrazumevao.

Pa, šta mislite, zašto sam radio kao slikar portreta, svakog leta, po grčkim ostrvima? Zaradim neku kintu, od koje posle mogu da preživim, al' najvažnije je bilo - što tada karam k'o blesav.

Izvinjavam se, pitali ste. Jebi ga, ja se tako izražavam!

Plus, šita i marihuane - koliko hoćeš. Svi smo bili hipici u to vreme, to je bio fazon: ili sviraš gitaru i skidaš Dilanicu, ono - "the answer my friend is blowing in the wind", ili si siromašni umetnik, slikar-portretist, i cica maca, da ne upotrebim neki sočniji izraz, svih fela, koliko god hoćeš!

Sve se malo urade, i, sine, na plaži je svake večeri, k'o sezona parenja morževa. Tela na pesku. Razumete? Ekstaza, zvezde odobravaju što smo tako nevaljali, nebo nam otvara vrata. Ponekad se zezamo zajedno, ono, svingeraj, pomešamo se, pa kome šta upadne. Bukvalno.

Taj miris ne mogu, čoveče, ni danas da zaboravim. Vlažni pesak, more, marihuana, pivo, sise, orgazam, ludilo, i onda, posle, onaj miris vlage u nekom šatoru, i ujutro, sunce kad upekne, to sve zajedno - pa, bilo je romantično, bez obzira što je karanje bio naš jedini sport.

Engleskinje, totalno lude, našminkane po ceo dan, i na plaži (!) imaju trepavice nacrtane ispod donjih kapaka i sve izgledaju - ili kao ona manekenka Twiggy, znači totalni su grobovi, ili kao ona Lulu, koja je tad bila velika zvezda - znači, lujke, u sandaletinama - hormonkama, pegave i bele.

Ili, Francuskinje, u espadrilama, više su u hipi fazonu, oblači ih ELLE, male sise, mršave noge, malo govore, lako legnu na leđa.

Tad sam mislio da mogu da napravim svoju ličnu sistematizaciju ribica, ali nisam to uradio. Nisam imao vremena - karao sam stalno.

Ne može u isto vreme i da se razmišlja i da se kara! Jedno isključuje drugo! Dva ozbiljna posla ne idu zajedno.

Posle sam počeo da razmišljam, mnogo kasnije, ako razumete šta hoću da kažem?

Jebi ga, imam 57 godina, i sad me stižu gresi mladosti. Je l' se to tako kaže? Ne može više baš svaki put, i kraće traje...

I, nije više samo sport u pitanju. Ima tu, sada, jebi ga, i malo obaveza.

A onda? U sumrak, izađem na trgić i postavim "reklamu".

Imao sam stvarno odlično urađen portret Brižit Bardo, pljunuta ona; ona je tad bila velika faca - a i strašna riba; suvi pastel, kreda, posle izlakiram lakom za kosu; za one koji neće da se otvore, radio sam i ugljen i olovku, senčenje palcem i kažiprstom, ludilo. Nije da nisam imao talenta. Imao sam i portret Lenona, i izložim još dva-tri portreta strašnih riba, koje sam crtao iz glave, i - crtam. Oko mene se okupi gomila turista, radoznalaca - ja gledam mušteriju, ali preko nje gledam publiku. Nema šta dalje, dođu posle same.

Posle deset, odem u kafanu na plaži, cirkam, duvam. Jebi ga, ko god ima džokavca hoće da ga deli sa mnom. Duvka je ideal komunizma na delu. Sve je naše i samo zajedno možemo da uživamo. Power to the people. Moć narodu!

Ne, damice su dolazile same i nisam se, a bilo je i njih, nikada pecao na matorke. One su bile popularne kod Žan Kloda i kod nekog Pepea, Španca, koji je radio na šanku u "Firi". One, te vremešne dame, volele su ovu divljinu, ali i diskreciju, a umele su lepo da ih časte: davale su im kintu za klopku i kupovale im košulje, kao nagradu za dobar snošaj.

Ja sam, ako razumete šta hoću da kažem, bio u sportskom ribolovu. Nikad nedozvoljeni trikovi, nikada ni jedna korist, osim one ispod pupka, nikad nasilje, uzimam samo ono što mi se otvoreno da. Jedino, kad me pitaju

odakle sam, ja, da smanjim moguće komplikacije, uvek kažem da sam odavde. Sa San Torinija. Ne mogu da me provale, bolje govorim engleski od Grka.

Neke su bile mnogo otmene - Amerikanke sa fotoaparatom, tri drugarice, pričale su da rade za neke modne časopise, meni je bilo sve jedno - imale su džointe, i bile su vesele. Jednu po jednu, tri noći sam ih sređivao, i nisu imale ništa protiv. Kao, to je O. K., svi smo slobodni, one su slobodne, ne ljute se na mene, ne ljute se jedna na drugu, slobodna ljubav je slobodna ljubav. Jedna od njih mi je bila dala neko govno, kao, meskalin, Kastaneda i te fore, to je tada bilo mnogo popularno, kao, jebačina sa tim je nezaboravna. Ne znam koji je đavo bio, ali sam sutradan imao glavu k'o bundevu, i bljuvao sam k'o lud. Ne, psihodelija, nije nikad bila moj dezen.

Jedino što je malo kvarilo tu morsku sreću jeste bila prokleta činjenica da iz nekog razloga ni sa jednom damicom nisam mogao dva puta.

Je l' to nenormalno?

Nisam hteo da se vezujem. Šta bih, pobogu, radio sa bilo kojom, od njih, preko dana? Išao na plažu? Pio kafu? Prasio planove za budućnost? Nosio joj suncobran i ćaskao na mom lošem engleskom ili katastrofalnom francuskom o lepoti neobaveznog seksa? O tome da ćemo se posle leta obavezno videti? Ne, ne, to nije bilo za mene. Ta sranja. Bar sam tu bio pošten.

Nisam mnogo pričao. Nisam, pogotovo, pričao ono što ne mislim.

A prethodno sam rekao da nisam mnogo ni mislio. Zaključak - reči su bile suviše. Moj dikica se odlično sporazumevao: onakvog, bez lica, i bez mimike - sve su ga razumele.

Imao sam samo 27 godina, i potpuno sam bio otkačio.

Kresnem ribu, i čim ona krene da me ljubi i grli, pošto sam svršio, meni se smuči. Ako bi moglo da nekako odmah odletim i da malo budem sam, ako razumete šta hoću da kažem? Bliskost skenjava seksualne šeme, razblažava lepotu orgazma.

"Nemoj samo da mi kažeš da me voliš", jebi ga, to je jedino o čemu sam mislio, onako praznog mozga, dok mi slatki fleševi blinkaju kroz dikicu, kičmu i mozak.

Mislim, radi se o tome da ja obožavam žene, i tada sam ih obožavao, samo nisam ja bio baja za vezivanje, pogotovo ne tada.

Samo zapalim. Sutradan je ne gledam, ono, nemam vremena za nju, nije mi u fokusu. Jebi ga, sve me drugo više interesuje od nje. Startujem, na njene oči, bilo koju drugu ribu, ako neće da shvati odmah da sam večeras zauzet. I ubuduće.

Posle par dana, kad se opustim, počinjem da joj se javljam, da ne misli da sam neki kreten, i pederčina. I tako se spajamo. Ali, više je ne povaljujem.

Toliko ima novih ribica koje stižu. bosnaunited.net

Ispričaću vam ovo: tu su bili i neki američki hipici, iz Los Anđelesa: koji klenovi! Narkosi i klenovi! Vraćaju se iz Turske, pa malo zapalili i na San Torini. Doneli šit, i neke đinđuve, to valjaju. Ponašaju se kao "Mamas and papas", ušli ljudi u ozbiljne veze za nekim grobovima koje su na ostrvu na'vatali. Drže se za ruke po ceo dan! Ribe imaju ogromne sise, te njihove Amerikanke; karao sam neke od njih pre nego što su oni stigli, nisu bile ništa naročito.

Ribe utrčavaju u more i bacaju gornje delove kupaćih kostima. Narkosi - da se udave od dima! Ja da se udavim od smeha.

Jedna od njih, neka Filis, zapamtio sam joj ime jer me podsećalo na sifilis, krenula, taman kad sam ga izvadio iz pantalona, da mi kenja nešto o tantri. Ja joj ga samo surdukнем, pojma nisam imao, tada, šta je to.

Ona dahće i govori "polako, polako", a ja njoj, sine, "tantra, tantra", i bum, ššššš, kakav orgazimić, pamtim to! I njoj je bilo mnogo gotivno, očigledno, samo je pominjala Isusa.

Legnem pored nje, zapalim pljugu, gledam u nebo. Dobar kadar, vidim Orion, gotivno je nebo iz žablje perspektive, dunuo sam, karao sam, nebo je sa mnom, pušim pljugu i čekam kad će da me spopadne duvačka glad, kad ispred mene iskoči jedan od onih narkosa, sa gitarom. Tip je totalni stond.

Amerikanka se podiže na laktove, lenjo i ničim uznemirena, i pogleda ga.

Tip ispruži kažiprst ka meni.

"Nisi fer", reče, "jebeš moju skvo."

"Odjebi Stivene, nemoj da praviš frku", reče Filis kao da mu je keva.

Ona podiže nogu i mahnu njom, kao da tera neku džukelu. Zatim poče da se kikoće.

Narkos se okrete ka meni, sa podignutim kažiprstom.

"Duguješ mi nešto", reče i posrćući ode. Iz daljine je onda dopirao njegov glas - pevušio je nešto od "Dorsa".

